

Logori na Golom Otoku i Svetom Grguru

u pisanim izvorima i biografijama
svjedoka vremena

Tema/e:	Društvene promjene nakon Drugoga svjetskog rata. Bosna i Hercegovina u drugoj jugoslavenskoj državi (DFJ, FNRJ, SFRJ): represija i zločini u poraću; političko nasilje u Jugoslaviji
Ciljana skupina:	4. razred srednjih škola i gimnazija; grupe mladih u neformalnom obrazovanju
Vrijeme provedbe:	45 min ili 90 minuta
Korelacija sa školskim predmetom/ima:	Politika i gospodarstvo, Građanski odgoj i obrazovanje, Geografija
Ishodi:	<p>Učenici/ce će biti sposobni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navesti uzroke osnivanja logora na Golom Otoku i Svetom Grguru • Objasniti zašto su osobe bile zatvarane u te logore • Analizirati pisane izvore – biografije i svjedočanstva – logoraša/ica te opise lokacija na Golom otoku • Kritički procijeniti odnos prema logorašima za vrijeme boravka na Golom Otoku i Svetom Grguru, kao i njihov tretman nakon oslobađanja • Razviti vlastiti stav o važnosti i utjecaju logora na Golom Otoku i Svetom Grguru na društvo u Jugoslaviji
Metode:	Rad u paru, predavanje, razgovor, rasprava, rad na pisanim izvorima, grupni rad
Aktivnosti:	<p>Učenici/ce u parovima, prema rasporedu sjedenja (ili samostalno), ponavljaju dosad naučeno gradivo. Prije svega, fokusiraju se na uspostavu vlasti u Jugoslaviji pri kraju i neposredno nakon Drugog svjetskog rata, na njezin položaj u odnosu na SSSR i Zapad u tom trenutku, na političke i ekonomske mjere koje su uvedene te opće stanje u državi i u društvu nakon rata. Najvažnije odgovore zapisuju u sveske. (5 min)</p> <p>Nastavnik/ca najavljuje novu nastavnu jedinicu (1 min)</p>

**UVOD U NASTAVNU TEMU
NA ČETIRI PONUĐENA NAČINA:**

OPCIJA 1:

Nastavnik/ca metodama usmenog izlaganja, razgovora, rasprave i korištenjem različitih izvora objašnjava učenicima događaje oko donošenja Rezolucije Infrombira, kako se ona odrazila na Jugoslaviju, razloge nastanka logora na Golom Otoku i Svetom Grguru te o razlozima odvođenja ljudi u te logore.

(10 min)

OPCIJA 2:

Učenici/ce samostalno čitaju i zapisuju najvažnije podatke iz tri poglavlja o povijesti Golog otoka sa stranice, kako bi se upoznali s historijskim kontekstom i funkcioniranjem logora.

(10 min)

Nakon što su svi učenici/ce pročitali tekstove te zapisali najvažnije informacije, putem razgovora i nekoliko postavljenih pitanja, moglo bi se provjeriti njihovo razumijevanje pročitanog. Ako je potrebno, nejasnoće treba dodatno objasniti.

(10 min)

OPCIJA 3:

Nastavnik/ca projicira sliku Golog otoka na ploču i postavlja pitanje: što vidite, koji je ovo otok? Učenici iznose prijedloge. Nastavnik/ca kaže da se radi o Golom otoku i pita ih što su do sada čuli o tom otoku. Učenici iznose mišljenje. Nastavnik/ca nadalje kaže da će tema današnjeg sata biti logor na Golom otoku i u par rečenica iznosi tok današnjeg sata.

Nastavnik/ca otvara stranicu www.goli-otok.net i kaže da će ona biti izvor informacija današnjeg nastavnog bloka

(10 min)

OPCIJA 4:

Nastavnik/ca najavljuje temu Goli otok i projicira web stranicu www.goli-otok.net. Od dolje navedenih pojmova Nastavnik/ca je izradio “papirnate trakice” s pojmovima (Rezolucija Infrombiroa, Reakcije na Rezoluciju u Jugoslaviji, Reakcija Staljina na rezoluciju, Osnivanje i funkcioniranje Golog Otoka, “Ibeovci” itd). Učenici/ce izvlače trakicu i ako nešto o tom pojmu znaju, onda to kažu, ako ne znaju ništa, onda nastavnik/ca tumači pojam. **(10 min)**

Informacije i osobe koje treba spomenuti:

- Rezolucija Infrombiroa
- Reakcije na Rezoluciju u Jugoslaviji (strah od vojnog sukoba, kolektivizacija, strah od unutarnjih previranja)
- Reakcija SSSR-a i Staljina na Rezoluciju (izolacija Jugoslavije, događanja u Mađarskoj i drugim susjednim zemljama, ...)
- Osnivanje i funkcioniranje logora
- “Ibeovci” – razlozi zašto su ljudi zatvarani te o uvjetima u logoru

Obrada nastavne jedinice na tri predložena načina:

Nakon što su najvažniji pojmovi i procesi važni za nastanak i djelovanje logora za politički preodgoj na Golom Otoku i Svetom Grguru objašnjeni, nastavnik/ca može odabrati jednu od dvije opcije za grupni rad. U tom slučaju, trajanje jedinice je 45 minuta. Druga opcija je da nastavnik/ca odluči s učenicima/cama raditi oba zadatka za grupni rad. Tada bi za obradu jedinice trebala dva školska sata, odnosno 90 minuta. Tada bi se i ovdje predloženo trajanje grupnog rada i prezentacija moglo produžiti i prilagoditi blok satu.

OPCIJA 1.

Nastavnik/ca dijeli učenike/ce u grupe od 4-5 učenika/ca po grupi. Svakoj grupi zadaje po jednu od lokacija iz Virtualnog vodiča po logoru. Ako nema dovoljno grupa za sve lokacije, učenici sami odabiru lokacije koje su im najzanimljivije te koje bi željeli dodatno istražiti. Nakon što su odabrali, dogovaraju se s drugim grupama, kako bi bili sigurni da istražuju različite lokacije.

Učenici/ce putem tableta/mobitela pristupaju stranici te čitaju tekst o zadanoj lokaciji. Također, putem Interneta istražuju dodatne informacije o svojoj lokaciji.

Pitanja na koja bi trebali odgovoriti:

1. U kojem je periodu nastala/izgrađena lokacija?
2. Čemu je ona služila za vrijeme postojanja logora?
3. Kako su je doživljavali logoraši?
4. Postoji li ta lokacija i danas na otoku? **(10 min)**
(10 min)

Nakon što je isteklo zadano vrijeme, svaka grupa prezentira drugim učenicima/cama što su saznali o svojoj lokaciji.

Na taj način će se svi učenici/ce upoznati sa svim lokacijama na otoku. **(15 min)**

Nakon što su sve grupe prezentirale svoje lokacije, kroz diskusiju, nastavnik/ca može usmjeriti učenike/ce prema zaključku svih prezentacija. **(5 min)**

1. Kakvi su bili uvjeti života logoraša/ica na Golom Otoku i Svetom Grguru? Kako je izgledao njihov svakodnevni život u logoru?
 2. Što je po tebi najšokantnije o životu logorašica i logoraša na Golom otoku? Obrazloži zašto.
 3. Što mislite zašto ovakav radni logor u današnjoj Bosni i Hercegovini nije moguće uspostaviti?
-

OPCIJA 2.

Prijedlog 1:

Nastavnik/ca dijeli učenike/ce u grupe od 4-5 učenika/ca te svakoj grupi zadaje da pročita po jednu biografiju logoraša/ica s Golog Otoka i Svetog Grgura te nakon čitanja odgovore na sljedeća pitanja: **(10 min)**

1. Gdje je rođen logoraš/ica o kojem ste čitali (etnička pripadnost)?
2. Što je radio/la za prije/za vrijeme/ neposredno nakon Drugog svjetskog rata?
3. Zašto je odveden/a na Goli Otok/Sveti Grgur?
4. Kako je tretiran/a nakon oslobođenja iz logora?

Nakon isteka zadanog vremena, učenici/ce prezentiraju svog svjedoka/inju, s fokusom na postavljena pitanja. Svaka grupa prezentira svoje odgovore te druge informacije o svjedoku, ako smatraju da nešto važno nije pokriveno pitanjima. **(15 min)**

Nakon što su sve grupe prezentirale svoje odgovore, kroz diskusiju, svi učenici/ce odgovaraju na sljedeća pitanja. Ona su zaključak prijašnje aktivnosti, tj. trebaju navesti učenike/ce da sami zakluče o raznolikosti svjedoka/kinja i njihovih iskustava u logoru i nakon njega. **(5 min)**

Što ste primijetili iz prethodnih prezentacija, tko su bili logoraši/ce Golog Otoka i Svetog Grgura? Možemo li o njima govoriti kao o jednoj homogenoj grupi ljudi sa zajedničkom ideologijom i političkim programom?

OPCIJA 3:

Učenicima/ama se zadaje sljedeći zadatak te oni u paru ili u manjim grupama odabiru jednu biografiju te o njoj pišu članak.

Vi ste unuk/a jednog od logoraša ili logorašica s Golog Otoka i po zanimanju ste novinarka iz poznatih dnevnih novina. Zamoljeni ste napisati članak o vašoj baki ili djedu povodom obljetnice dolaska logoraša na Goli otok. Članak smije imati max. 400 riječi.

(30 min)

Članci se na kraju čitaju u manjim grupama.

(15 min)

ZAKLJUČAK:

Učenici samostalno čitaju poglavlje sa stranice Goli Otok pod naslovom "Goli Otok u suvremenoj hrvatskoj kulturi sjećanja" te odgovaraju na sljedeća pitanja:

Pitanje:

1. Pamtimo li danas Goli Otok ili je on zaboravljen? Objasni svoj odgovor.

U slučaju nedostatka vremena, ovaj zadatak može biti i za domaću zadaću.

Materijali i oprema:

Računar i projektor, mobitel/tablet ili isprintane biografije svjedoka, sveske

Napomene:

Autorica: Tena Banjeglav, nastavnica historije

Obrazovni materijali izrađeni su u sklopu projekta "GOLI OTOK - Virtualni vodič kroz historiju logora".

Svi materijali dostupni su na stranici

<https://goli-otok.net/>

Preporučeni izbor biografija:

- 1) Đina Markuš
- 2) Ženi Lebl
- 3) Eva Grlić
- 4) Petar Komnenić
- 5) Kadri Halimi
- 6) Zanini Eligio